

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
Національний університет «Одеська юридична академія»

**ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ:  
НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ ВИМІР  
В УМОВАХ ВОЄННИХ ВИКЛИКІВ**

**МАТЕРІАЛИ**  
Міжнародної науково-практичної конференції

*Одеса, 26 квітня 2024 року*

Одеса  
«Фенікс»  
2024

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)  
Є 24

*Рекомендовано до друку вченою радою  
Національного університету «Одеська юридична академія»  
(протокол № 8 від 15.05.2024 р.)*

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**

Є 24      **Європейські орієнтири розвитку України: науково-практичний вимір в умовах воєнних викликів** : матеріали Міжнар.наук.-практ. конф. (Одеса, 26 квітня 2024 р.) / за заг. ред. С. В. Ківалова. – Одеса : Фенікс, 2024. – 1000 с.  
ISBN 978-617-8430-05-4

У збірнику відображено наукові напрацювання вчених, практиків, військовослужбовців у теоретичній та емпіричній площині у сферах філософських основ, загальної теорії та історичних досліджень держави і права, актуальних проблем світових соціально-політичних процесів, соціології та психології в умовах повномасштабного військового вторгнення. Висвітлено питання загроз національній безпеці в їх конституційному вимірі у рамках міжнародного та європейського права, трудового права та права соціального забезпечення, земельного, аграрного та екологічного права, пов'язані з функціонуванням економіки та підприємництва в умовах європейського вибору України. Розглянуто проблеми інформатизації та цифровізації суспільства, захисту інформації та кібербезпеки в умовах військового вторгнення, питання методики викладання іноземних мов, теорії та практики перекладу, проблеми лінгвістики та журналістики. Відображено наукові напрацювання у сферах адміністративного права та процесу, фінансового, морського та митного права, організації та вдосконалення судоустрою, прокуратури, інших правоохоронних органів, адвокатури. Висвітлено питання кримінального права, кримінально-процесуальних аспектів кримінального провадження та кримінологічних особливостей протидії злочинності в умовах воєнного стану, криміналістики, судової експертизи, психології та медицини у забезпеченні судочинства, цивільного та сімейного права, інтелектуальної власності та патентної юстиції, цивільного судочинства, господарського права та процесу. Розглянуто актуальні питання діяльності сучасних бібліотек у закладах вищої освіти, фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник розраховано на наукових і науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, практичних працівників у сферах юридичної, економічної, соціологічної, політологічної, психологічної, філологічної наук, журналістики та кібербезпеки тощо.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)»364»»20»(062.552)

*Матеріали видано в авторській редакції*

ISBN 978-617-8430-05-4

© НУ «Одеська юридична академія, 2024  
© Автори статей, 2024

## СЕКЦІЯ 17. ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ ПРОБЛЕМИ ЗЕМЕЛЬНОГО, АГРАРНОГО ТА ЕКОЛОГІЧНОГО ПРАВА

|                                                                                                                                                    |     |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| <i>Харитоновна Тетяна Євгенівна</i><br>РОЗВИТОК ДИСЦИПЛІН КАФЕДРИ АГРАРНОГО, ЗЕМЕЛЬНОГО ТА ЕКОЛОГІЧНОГО ПРАВА В ПЕРІОД ДІЇ<br>ВОЄННОГО СТАНУ ..... | 716 |
| <i>Гавриш Наталя Степанівна</i><br>ДОСВІД ВЕЛИКОБРИТАНІЇ У ПРАВОВОМУ ЗАБЕЗПЕЧЕНІ ВЕДЕННЯ ЗЕМЕЛЬНОГО КАДАСТРУ В УКРАЇНІ .....                       | 718 |
| <i>Григор'єва Христина Антонівна</i><br>ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ АГРОПРОТЕКЦІЙНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ В ПЕРІОД ДІЇ ВОЄННОГО<br>СТАНУ .....          | 720 |
| <i>Годованюк Андрій Йосипович</i><br>КРИТЕРІЇ РОЗМЕЖУВАННЯ СУДОВОЇ ЮРИСДИКЦІЇ У ЗЕМЕЛЬНИХ СПОРАХ .....                                             | 722 |
| <i>Заверюха Марина Михайлівна</i><br>ЩОДО ПИТАННЯ ПРАВОВОГО РЕЖИМУ ІНВАЗІЙНИХ ВИДІВ ДЕРЕВ В УКРАЇНІ .....                                          | 724 |
| <i>Канівець Людмила Анатоліївна</i><br>ЩОДО ЕФЕКТИВНОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ТА ЗАХИСТУ ПРАВА НА ЕКОЛОГІЧНУ ІНФОРМАЦІЮ .....                                | 726 |
| <i>Karakhanian Karuna</i><br>ELECTRONIC SALE OF LANDS AND RIGHTS TO THEM AS A MANIFESTATION OF DIGITALIZATION OF LAND<br>LEGAL RELATIONS .....     | 728 |
| <i>Платонова Євгенія Олегівна</i><br>ПРАВОВІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ .....                                          | 730 |
| <i>Валянська Тетяна Петрівна</i><br>СПІВВІДНОШЕННЯ ПОНЯТЬ «ПОЗАСУДОВЕ», «ДОСУДОВЕ» ТА «АЛЬТЕРНАТИВНЕ» ВИРІШЕННЯ<br>ЗЕМЕЛЬНИХ СПОРІВ .....          | 732 |
| <i>Слепньова Катерина Вадимівна</i><br>ПРИНЦИПИ ВЕДЕННЯ ЗЕМЕЛЬНОГО КАДАСТРУ В УКРАЇНІ .....                                                        | 735 |

## СЕКЦІЯ 18. ФІЛОСОФСЬКІ ОСНОВИ ПРАВА ТА ДЕРЖАВИ

|                                                                                                                                                                                                           |     |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| <i>Шамша Ігор Володимирович</i><br>ФІЛОСОФІЯ МЕДІЙНИХ ПРАКТИК: КОНЦЕПТУАЛЬНІ КОНТУРИ .....                                                                                                                | 738 |
| <i>Аксьонова Віра Ігорівна, Алексєєнко Анастасія Андріївна</i><br>ВПЛИВ КОМУНІКАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ НА АНТРОПОЛОГІЗАЦІЮ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ В КОНТЕКСТІ<br>СУПЕРЕЧЛИВИХ АСПЕКТІВ ТЕХНОГЕННОЇ ЦИВІЛІЗАЦІЇ ..... | 740 |
| <i>Єременко Олександр Михайлович</i><br>ПРИНЦИПИ СПОЛУЧУВАНOSTІ ПОЗИЦІЙ В ЦІЛІСНОМУ ФІЛОСОФСЬКОМУ СВІТОГЛЯДІ .....                                                                                        | 742 |
| <i>Smaznova Iryna</i><br>LAW & FORGIVENESS .....                                                                                                                                                          | 744 |
| <i>Капустіна Надія Борисівна</i><br>ЦИФРОВИЙ ПРОСТІР: КОНФЛІКТОГЕННИЙ АСПЕКТ .....                                                                                                                        | 746 |
| <i>Крижановська Тетяна Олександрівна</i><br>ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ КОНЦЕПЦІЇ СПРАВЕДЛИВОСТІ ДЖ. РОУЛЗА .....                                                                                                   | 749 |
| <i>Токар Людмила Вікторівна</i><br>КІЛЬКІСНИЙ ВИРАЗ КВАНТОРІВ ІСНУВАННЯ. АНАЛІЗ АСПЕКТІВ ЗАВДАНЬ ТЗНК .....                                                                                               | 751 |
| <i>Котовська Анастасія Вікторівна</i><br>ВПЛИВ АГНОТОЛОГІЇ НА РОЗВИТОК ПРАВОВИХ СИСТЕМ .....                                                                                                              | 753 |

## СЕКЦІЯ 19. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СВІТОВИХ СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНИХ ПРОЦЕСІВ

|                                                                                                                                                                        |     |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| <i>Кормич Людмила Іванівна, Краснопольська Тетяна Миколаївна</i><br>БРЕНДИНГ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПОЗИЦІОНУВАННЯ ІНСТИТУТІВ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ: ТЕОРЕТИЧНІ<br>ЗАСАДИ ..... | 756 |
| <i>Вітман Костянтин Миколайович</i><br>ВПЛИВ ПОЛІТИЧНИХ РЕЖИМІВ ГЕОПОЛІТИЧНИХ АВТОКРАТИЧНИХ ЦЕНТРІВ НА ЕТНОПОЛІТИЧНУ<br>СФЕРУ КАЗАХСТАНУ .....                         | 758 |
| <i>Мамонтова Елла Вікторівна</i><br>ЕТАПИ РЕАЛІЗАЦІЇ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНОГО КУРСУ УКРАЇНИ .....                                                                            | 760 |
| <i>Завгородня Юлія Володимирівна</i><br>СУЧАСНА АДАПТАЦІЯ ПОЛІТИЧНИХ КОНФЛІКТІВ У КІБЕРПРОСТІР .....                                                                   | 763 |

**Годованюк Андрій Йосипович**  
Національний університет «Одеська юридична академія»,  
доцент кафедри аграрного, земельного та екологічного права,  
кандидат юридичних наук, доцент

## **КРИТЕРІЇ РОЗМЕЖУВАННЯ СУДОВОЇ ЮРИСДИКЦІЇ У ЗЕМЕЛЬНИХ СПОРАХ**

Давно вже звичними для громадян стали існуючі правові гарантії, котрі пройшли у своєму багатостраждальному розвитку безліч етапів запеклої боротьби, а інколи втрати віри, ідеалів, ілюзорних надій, що були свого часу підтвердженими емпіричним досвідом та закріплені. Дуже далекою від статичності є ця непроста система міжнародних прав і свобод людини, визнаних нашою державою. Достатньо важко описати процес її появи за допомогою позитивного, чітко окресленого перебігу подій історії, де логічнозмінювані епохи відносин спонукали людство усвідомлювати потребу руху від несвободи до свободи та підштовхувати до думки про доцільність єдиних юридичних констант для конкретної особистості та суспільства в цілому.

Запорукою забезпечення конвенційного права на справедливий суд у земельних спорах є чітке і своєчасне вирішення питання юрисдикції справи. Загальновідомий зміст статті (ст.6) «Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод» стосовно того, що «кожен має право на справедливий і публічний розгляд його справи упродовж розумного строку незалежним і безстороннім судом, встановленим законом», стосується саме суду, щодо якого передбачено дотримання існуючих в країні правил юрисдикції.

Чітко проглядається той факт, що земельні спори є однією із найскладніших категорій судових справ, оскільки потрібно враховувати неабиякий масив нормативно-правового регулювання земельних відносин, а також особливу цінність та неповторну правову природу такого унікального об'єкту спору як земля. Прояв двоякого характеру даного об'єкту можна спостерігати в різного роду правовідносинах, які з одного боку будуть характеризувати його як об'єкт цивільних прав, майно з певними правовими обумовленостями, що знаходиться у цивільному обігу, об'єкт речового права, а з іншого – як складову частину природи, природний ресурс, якому притаманні такі унікальні характеристики як родючість, самовідновлюваність, локальність.

Судами майже всіх юрисдикцій розглядаються земельні спори в залежності від предмета спору, характеру спірних правовідносин та суб'єктів. Водночас, предметом палких дискусій є питання їх підвідомчості. Разом з тим, суди нерідко займають абсолютно полярні позиції, закриваючи провадження у зв'язку з його непідсудністю суду чи розглядаючи справу по суті.

Існує чітка позиція Верховного суду щодо передбачених законом умов, враховуючи які конкретна справа підлягає розгляду за правилами того чи іншого виду судочинства, що є дійсними критеріями розмежування судової юрисдикції.

До основних критеріїв юрисдикційності спору належить предмет спору і характер спірних матеріальних правовідносин, їх суб'єктивний склад та норма закону, що вказує на вид судочинства, котрим розглядається визначена категорія справ.

Згідно предметного та суб'єктного критеріїв забезпечується розмежування судів задля вирішення земельних спорів. Але ця аксіома є недійсною щодо оскарження дій чи бездіяльності суб'єктів владних повноважень та їх рішень, внаслідок реалізації ними публічно-владних управлінських функцій у сфері земельних правовідносин. Тобто недійсна щодо спорів, вирішення яких віднесено до компетенції адміністративних судів. Якщо стороною земельного спору є юридична особа чи громадянин, що здійснює підприємницьку діяльність без створення юридичної особи, але набув в установленому порядку статусу суб'єкта підприємницької діяльності, то спір, як зазначає Верховний Суд, буде розглядатися господарським судом. Пря-

ма вказівка в законі на вид судочинства теж буде вагомим критерієм розмежування судової юрисдикції.

З огляду на Рішення Конституційного Суду України № 10-рп/2010, «вирішення земельних спорів фізичних та юридичних осіб з органом місцевого самоврядування як суб'єктом владних повноважень щодо оскарження його рішень (нормативно-правових актів чи правових актів індивідуальної дії), дій чи бездіяльності належить до юрисдикції адміністративних судів, крім публічно-правових спорів, для яких законом встановлений інший порядок судового вирішення».

Ще одним із ключових факторів при вирішенні юрисдикційного питання належності земельного спору є роз'яснення зазначені в п. 6 постанови Пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 01 березня 2013 року № 3 «Про деякі питання юрисдикції загальних судів та визначення підсудності цивільних справ», згідно яких «суд має з'ясувати, є спір приватноправовим або публічно-правовим; чи виник спір із відносин, урегульованих нормами цивільного права, чи пов'язані ці відносини зі здійсненням сторонами цивільних або інших майнових прав на земельні ділянки на засадах рівності; чи виник спір щодо оскарження рішень, дій чи бездіяльності суб'єкта владних повноважень при реалізації ним управлінських функцій у сфері земельних правовідносин».

Якщо спиратися на узагальнення судової практики, що систематично проводить Верховний Суд України, то найбільш проблемними у визначенні юрисдикційності спорів щодо прав на земельні ділянки можна вважати наступні [1]: «дозвіл на розробку проекту землеустрою щодо відведення земельної ділянки; правомірність набуття права оренди земельної ділянки за рішенням державного органу; скасування рішення, запису щодо державної реєстрації права оренди земельної ділянки; «подвійна» оренда земельної ділянки; оскарження рішення про встановлення річного розміру орендної плати за земельні ділянки; учасник спору: громадянин чи фермерське господарство?; збільшення площі земель фермерського господарства; виділення другої та кожної наступної земельної ділянки для ведення фермерського господарства; земельні спори щодо прав та обов'язків фізичних осіб; використання земельних ділянок фізичними особами-підприємцями».

Підсумовуючи вищезазначене, слід звернути увагу, що судові рішення є юридичним фактом у земельному праві і безпосередньо може впливати на формування практичної діяльності виконавчих органів та органів місцевого самоврядування, що тягне за собою виникнення, зміну та припинення прав на землю. Відтак, розмежування судової юрисдикції у земельних спорах не має бути дефектним, інакше воно здатне завдати істотну шкоду земельним правовідносинам.

### *Список використаних джерел*

1. Уркевич В. Ю. Спори щодо прав на земельні ділянки : огляд постанов Верховного Суду. *Верховний Суд*. Дата публікації: 22.03.2024 р. URL: [https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new\\_folder\\_for\\_uploads/supreme/2024\\_prezent/Prezent\\_Zemelni\\_dilyanku.pdf](https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/2024_prezent/Prezent_Zemelni_dilyanku.pdf)

**Ключові слова:** земельні спори, судова юрисдикція, земельна ділянка.

**Keywords:** land disputes, court jurisdiction, land plot.